

بررسی و تحلیل ویژگی‌های جمعیتی کشور و استان‌ها براساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵

خلاصه طرح

مقدمه:

داده‌های مرتبط با ویژگی‌های جمعیتی کاربرد وسیعی در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های اجتماعی، اقتصادی، جمعیتی و فرهنگی دارد. شناخت ویژگی‌های جمعیتی از جمله تعداد، رشد جمعیت، ترکیب سنی و جنسی جمعیت، توزیع جغرافیایی جمعیت و همچنین تعداد، نوع و بعد خانوار می‌تواند برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران را در رسیدن به اهدافشان یاری نماید.

هدف کلی:

اهداف عمده این تحقیق، مطالعه تغییرات و تحولات ویژگی‌های جمعیت کشور ایران است. بر این اساس، از داده‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۷۵ و سایر سرشماری‌ها نیز استفاده شده است.

نتایج:

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در دو دهه اخیر تغییرات و تحولات چشمگیری در ویژگی‌های جمعیتی کشور صورت گرفته است. در این دوره زمانی، روند رشد جمعیت کشور سیر نزولی داشته، میزان جوانی به شدت کاهش یافته و بر نسبت سالخوردگی جمعیت افزوده شده است. متوسط رشد سالانه جمعیت ۲/۹ درصدی دوره ۶۵-۱۳۵۵ به ۱/۹۶ درصد در دوره ۷۵-۱۳۶۵ و ۱/۶۲ درصد در دوره ۸۵-۱۳۷۵ کاهش یافته است.

مقایسه هرم‌های سنی جمعیت کشور و استان‌ها در سرشماری‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و همچنین بررسی رقمی و روندی شاخص‌های میزان جوانی، نسبت سالخوردگی و نسبت وابستگی جمعیت در سرشماری‌های یاد شده نشان می‌دهد که کشور ایران در مرحله گذار جمعیتی قرار گرفته است. میزان شهرنشینی و روستانشینی کشورمان در دهه‌های اخیر دستخوش تغییرات اساسی شده است. در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۳۵، کمتر از یک سوم جمعیت کشور در شهرها و بیش از دو سوم در روستاها زندگی می‌کردند. در حالی که در سرشماری ۱۳۸۵ این نسبت‌ها کاملاً معکوس شده، به طوری که بیش از دو سوم جمعیت در نقاط شهری و کمتر از یک سوم در نقاط روستایی ساکن هستند.

بعد خانوار از ویژگی‌های جمعیتی دیگر است که کاهش باروری در دهه‌های اخیر آن را تحت تأثیر قرار داده است. بر اساس آمارهای رسمی، کشور ایران بیش‌ترین نسبت در شاخص‌های باروری را در دوره ۶۵-۱۳۵۵ داشته است. در این دوره بعد خانوار کشور ۵/۱ نفر بوده است. با کاهش نسبت شاخص‌های باروری کشور، بعد خانوار نیز روند کاهشی داشته است. به طوری که در سال ۱۳۸۵ تعداد افراد برای هر خانوار ایرانی حدود ۴ نفر به دست آمده است.